

ра фінансів, як наймобільніша ланка суспільного відтворення, в епоху глобалізації демонструє дедалі зростаочу самодостатність та незалежність від регуляторних механізмів макроекономічної політики держав світу.

В основу побудови моделі формування транснаціоналізації взаємопов'язаних економічних систем мікро-, мезо-, макро-, мета- та мегарівнів у процесі глобальної інтеграції країн Південно-Східної Азії з урахуванням його асиметричного характеру покладено принципи викоремлення матеріально-речової і соціальної складових. Ефективна взаємодія структурних складових запропонованої моделі характеризується синергічним полем конкурентоспроможності як системи: умов висококонкурентного розвитку; ключових факторів, що впливають на результати взаємодії різновідмінних соціально-економічних суб'єктів у глобальному середовищі; акселераторів прогресу в контексті загальноцивілізаційного розвитку. Специфіка формування та функціонування ТНК, посилення їх впливу на життєдіяльність і результативність національних економік надає їм статусу визначального фактора в міжнародній системі економічних зв'язків та функції міжнародного регулятора виробництва і розподілу продукції. Інтегрована класифікація стратегій ТНК за способом утворення, метою заснування філій, динамікою і спрямованістю розвитку, взаємодією з державою та входженням у транснаціональні процеси дозволила сформувати нові концептуальні положення, притаманні сучасному етапу формування і функціонування конкурентних стратегій ТНК (концепції: глобального управління, дієвої взаємодії, соціальної відповідальності, оцінювання часового параметра, гнучкої адаптації) та обґрунтувати тенденції їх розвитку. Міжкраїнний аналіз конкурентоспроможного розвитку дозволяє констатувати переорієнтацію основних показників макроеконкурентоспроможності із традиційних (географічне положення, природні ресурси та ін.) у бік таких чинників, як висока продуктивність, якість життя населення, володіння новітніми технологіями, а також якість економічного середовища стосовно сприяння технологічному лідерству і формуванню успішної глобальної конкурентної стратегії.

Література: 1. Дlugopol'skiy O. V. Analis vliyanija makroekonomicheskikh disbalansov na tendensii mirovoy torgovli / O. V. Dlugopol'skiy, A. Yu. Zhukovska // Aktualni problemy ekonomiki. – 2012. – № 3(129). – С. 37–43. 2. Orekhova T. V. Transnationalizatsiya ekonomichnykh system v umovakh globalizatsii / T. V. Orekhova. – Donets'k : DonNU, 2007. – 394 c. 3. Stoliarchuk Ya. M. Hlobalni asymetrii ekonomichnogo rozv'ytku [Global Asymmetry of Economic Development] / Ya. M. Stoliarchuk. – K. : KNEU, 2009. – 302 p. 4. Sazonets I. L. Dialektichna yednist protsesiv hlobalizatsii i rehionalizatsii svitovoij ekonomiky / I. L. Sazonets, A. Yu. Hladchenko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2011. – № 12(126). – Pp. 66–73. 5. Madzihon V. M. Sut i neobkhidnist derzhavnoho rehuliuvannia ekonomiky u svitovomu hospodarstvi hglobalizatsii / V. M. Madzihon, M. V. Vachevskyi // Aktualni problemy ekonomiky. – 2011. – № 7(120). – Pp. 51–59. 6. Bratiuk V. P. Naukovo-tehnolohichne skladova zrostannia ekonomiky Kytaiu v hrupi krain BRIKS / V. P. Bratiuk // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. – № 9 (135). – Pp. 55–63. 7. Medvid V. Yu. Stratehia territorialnogo ekonomichnogo rozv'ytku: theoretichnyi aspekt / V. Yu. Medvid // Ekonomika rozv'ytku. – 2013. – № 1(65). – Pp. 48–51. 8. Findlay R. Modeling Global Interdependence: Centers, Peripheries, and Frontiers / Findlay R. // American Economic Review. – 2010. – Vol. 86. – No. 2. 9. Rostow W. W. The Process of Economic Growth / W. W. Rostow. – Oxford : Clarendon Press, 2009. – 287 p. 10. Lewis W. A. The Theory of Economic Growth / W. A. Lewis. – London : George Allen and Unwin, 2011. – 474 p. 11. General Accounting Office. Report GAO-OS-214 // International Monetary Fund. – Washington : GPO, 2001. – Pp. 48–55.

Інформація про автора

Шандрук Світлана Миколаївна – аспірант кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1, e-mail: Svetlana_Shandruk@ukr.net).

Інформація об авторе

Шандрук Светлана Николаевна – аспирант кафедры международной экономики Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана (03680, Украина, г. Киев, пр. Победы, 54/1, e-mail: Svetlana_Shandruk@ukr.net).

Information about the author

S. Shandruk – postgraduate of International Economics Department of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Peremohy Ave., 03680, Kyiv, Ukraine, e-mail: Svetlana_Shandruk@ukr.net).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Попов О. Є.

Стаття надійшла до ред.
07.06.2013 р.

СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД К ПРОБЛЕМЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ВЗАИМОСВЯЗИ МОНЕТИЗАЦИИ, КАПИТАЛИЗАЦИИ И СОЦИАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

УДК 330.14:330.32:658

Котова Ю. В.

Исследована логика социоэкономического развития в контексте определения расширенного и суженного воспроизведения процессов монетизации, капитализации и социализации. На основании системного подхода, с применением основных методик экономико-математического моделирования рассмотрена взаимосвязь отмечен-

ных процесов и исследована общая функциональная зависимость частных структур процессов монетизации, капитализации и социализации от временного фактора, определяющая необходимость включения лаговых структур в исследование взаимосвязи. Сделаны выводы касательно детерминированности агрегированных структур отмеченных процессов, что также подтверждается и эконометрическими проверками значимости поведенческих уравнений моделей. В результате определен общий вид синтезированной прогнозной модели зависимости процессов монетизации, капитализации, социализации от соответствующих частных структур капитализации и социализации, монетизации и социализации, монетизации и капитализации.

Ключевые слова: монетизация, капитализация, социализация, расширенное воспроизведение, денежные агрегаты, капитализационные агрегаты, социализационные агрегаты.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МОНЕТИЗАЦІЇ, КАПІТАЛІЗАЦІЇ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.14:330.32:658

Котова Ю. В.

Розглянуто логіку соціоекономічного розвитку в контексті визначення розширеного та звуженого відтворення процесів монетизації, капіталізації та соціалізації. З урахуванням системного підходу, з використанням основних методик економіко-математичного моделювання розглянуто взаємозв'язок зазначених процесів та досліджено загальну функціональну залежність часткових структур процесів монетизації, капіталізації та соціалізації від часового фактора, що визначає необхідність включення лагових структур у дослідження взаємозв'язку. Зроблено висновки щодо детермінованості агрегованих структур зазначених процесів, що також підтверджується й економетричними перевірками значущості поведінкових рівнянь моделей. У результаті визначено загальний вигляд синтезованої прогнозної моделі залежності процесів монетизації, капіталізації, соціалізації та відповідних часткових структур капіталізації та соціалізації, монетизації та капіталізації.

Ключові слова: монетизація, капіталізація, соціалізація, розширене відтворення, грошові агрегати, капіталізаційні агрегати, соціалізаційні агрегати.

SYSTEM APPROACH TO DETERMINING THE RELATIONSHIP OF MONETISATION, CAPITALISATION AND SOCIALIZATION OF THE NATIONAL ECONOMY

UDC 330.14:330.32:658

Yu. Kotova

The article deals with the logic of socioeconomic development within the framework of the determination of extended and restricted reproduction of the processes of monetisation, capitalisation and socialisation. A system approach, with the application of basic methodologies of the economic and mathematical modelling, is used to discuss the interrelation of the above-mentioned processes and to study the general functional dependence of specific structures of the processes of monetisation, capitalisation, and socialisation on the time factor which determines the necessity of including lag structures in the study of the interrelation. The article comprises a conclusion concerning the determination of the aggregated structures of the above-mentioned processes, that is also confirmed by econometric testing of the value of behavioural equations of models. As a result the general representation of a synthesized forecasting model of the dependence of the processes of monetisation, capitalisation, and socialisation on the corresponding specific structures of capitalisation and socialisation, monetisation and socialisation, as well as monetisation and capitalisation is determined.

Keywords: monetisation, capitalisation, socialisation, expanded reproduction, monetary aggregates, aggregates of capitalisation, aggregates of socialisation.

Вопрос о соотносимости процессов монетизации (M), капитализации (K) и социализации (C) является актуальным. Опосредовано это тем, что фактически, объективируясь в трансмиссионном механизме монетизации, взаимосвязь данных процессов остается выражением единства экономического и социального, где, в контексте их вмененной специфики, очевидным остается воспроизведение монетарной, капиталообразующей и социализационной функций. Так, "... деньги могут быть, например, использованы в качестве капитала... деньги также могут выполнять различного рода социальные функции" [1, с. 143].

Соответственно, в аспекте прогнозирования и координации экономического развития в Украине особо значимо выявление основных закономерностей и пропорций данных процессов.

Вопросам денежного обращения, капитализации и социализации капитала уделяется достаточное внимание в работах таких отечественных ученых, как: А. Гриценко, И. Алешина, В. Ге-

ец, И. Бобух, С. Шумаская, С. Драгунцов, О. Петрик, И. Лукьяненко [1 – 8] и других, на основе анализа которых реализован системный подход к исследованию взаимосвязи упомянутых процессов.

Целью статьи является структурирование процессов M, K, C путем их агрегации и построение логико-функциональных ЭММ.

В ходе определения M как процесса насыщения экономики денежными средствами очевидной выступает ее сущность – обеспечение всех экономических субъектов страны необходимым объемом денежных средств [2]. Структура M выражима посредством определения ее агрегатов и их частных структур: M0, M1, M2, M3. В свою очередь, K можно определить как процесс самовозрастания стоимостей. Согласно общей логике экономического развития, с учетом контента единства отмеченных процессов представляется возможным выделение следующих капитализационных агрегатов: K0 – это финансовый капитал (рассчитывается как

разница суммы чистых внешних активов НБУ, чистых внешних активов других депозитных корпораций и внешнего долга); К1 – это К0 и капитал как фактор производства; К2 – это К1 и человеческий капитал; К3 – это К2 и природный капитал [3 – 6]. Социализация экономики связана с подчинением экономических процессов интересам развития человека. В соответствии с таким подходом социальный капитал (С3) также может быть представлен в виде агрегатов и их структурных частей, интегрирующих разные формы проявления социальной сущности хозяйственной деятельности, где С0 – совокупность социальных отношений и институтов, направленных на обеспечение и поддержание условий нормального функционирования человека, то есть условия биофизиологического воспроизведения личности; С1 дополнительно к С0 включает самого человека с определенным уровнем образования; С2 дополнительно к С1 включает духовно-культурный капитал, социализированную среду, рассмотренную с точки зрения подчинения ее интересам развития человека, обеспечивающую его [человека] духовное и физическое развитие; С3 образуется из агрегата С2 и дополнительно включает совокупность социальных отношений, направленных на воспроизведение социализированной среды, обеспечивающей духовное развитие каждого индивида – условия социодуховного воспроизведения личности [9]. Социоэкономическое развитие объективируется в пропорциях, приобретающих конкретное денежное выражение. При этом специфика зависимости изменений показателей М от изменений монетарных параметров свидетельствует как о сложности и многофакторности процессов, происходящих в финансовой сфере [7], так и о существенных преобразованиях в денежно-кредитных отношениях, которые имели место в анализируемый период времени (2000 – 2010 гг.).

Несмотря на положительную тенденцию динамики М, последняя неоднозначна в контексте определения пропорций финансового капитала, оценка которого позволила выявить устойчивую тенденцию роста заемного базиса в национальной экономике процессов К и С. Оценка производственного капитала демонстрирует устойчивую тенденцию к росту. Опосредующим экономическое развитие является природно-ресурсный потенциал.

Практическим обоснованием взаимосвязи отмеченных процессов стало решение распределения факторных нагрузок модели [8; 9]: определение уровня влияния факторов капитализации и социализации на динамику процесса монетизации; определение уровня влияния факторов монетизации и социализации на динамику процесса капитализации; определение уровня влияния факторов монетизации и капитализации на динамику процесса социализации.

Первым этапом исследования стало определение типа зависимости М, К и С, соответственно по М3, К3 и С3, от фактора времени (вывод о выборе типа зависимости основывался на значении коэффициента детерминации для каждой модели): $M_3 = 53,28 \times e^{0,23} \times t$; $K_3 = 22934,44 \times e^{0,12} \times t$; $C_3 = -0,31 + 24,83 \times t - 2,1 \times t^2$.

Вторым этапом эконометрического анализа динамики временных рядов стало выявление значимых предикторов моделей. В детерминированной модели по М3 такими регрессорами стали: К0, (К1-К0), (К2-К1), (К3-К2) и (С2-С1); в модели по К3 – М0, (М1-М0), (М2-М1), (М3-М2) и (С3-С2); в модели по С3 – (М3-М2) и (К2-К1).

Третьим этапом исследования стало определение значения лагов в детерминированных моделях и коэффициентов регрессии при значимых регрессорах.

Четвертым этапом исследования стал анализ значимости и правдоподобности модели.

Пятым этапом исследования стало определение вида общих детерминированных моделей по М3 (1), К3 (2) и С3 (3) с учетом распределения лагов: (1) $M_{3t} = -166,94 - 0,73 \times X_{5(t+2)} + 1,58 \times X_{6(t+2)} - 0,005 \times X_{7(t+1)} - 2,31 \times X_{8(t+2)}$; (2) $K_{3t} = 36491,9 - 553,04 \times X_{1(t-1)} + 291,99 \times X_{2t} + 459,54 \times X_{3t} + 6823,75 \times X_{4(t+1)} - 871,5 \times X_{9(t+2)}$; (3) $C_{3t} = -136,67 - 5,42 \times X_{4(t-6)} + 0,005 \times X_{7(t-3)}$, где X1 соответствует динамическому ряду М0, X2 – динамическому ряду (М1-М0), X3 – динамическому ряду (М2-М1), X4 – (М3-М2), X5 – К0, X6 – (К1-К0), X7 – (К2-К1), X8 – (К3-К2) и X9 – (С3-С2).

Таким образом, в исследовании "Системный подход к проблеме определения взаимосвязи монетизации, капитализации и социализации национальной экономики" приведены теоретические обобщения и предложены новые решения научно-при-

кладной задачи, что прослеживается в теоретическом и эмпирическом обосновании специфики соотносимости финансового и реального секторов экономики. Осуществленные теоретические исследования позволили обосновывать монетарную, капиталистическую и социализационную структуры как объективные индикаторы социоэкономического развития. С позиции структурного построения модели механизм взаимосвязи финансового и реального секторов экономики был определен посредством совокупности агрегированных частных макроэкономических переменных. В результате анализа были выявлены существенные диспропорции в развитии национальной экономической системы, что воплотилось в фактическом выпадении соответствующих переменных в поведенческих уравнениях взаимосвязи; обратной зависимости процессов капитализации и социализации и значительной лаговости откликов факторов капитализации и социализации. Результатом исследования стало определение системы уравнений – синтезированной прогнозной модели, описывающей взаимосвязь процессов М, К и С в контексте их расширенного воспроизведения, где объективацией последней выступает временная зависимость отмеченных регрессоров.

Перспективами дальнейших исследований в этом направлении является рассмотрение каналов трансмиссионного механизма монетизации в контексте определения монетарной, капитализационной и социализационной составляющих с применением элементов VAR-моделирования; построение и анализ трехфакторной производственной функции типа Кобба – Дугласа, что позволит проанализировать экономический рост с точки зрения монетарной, капитализационной и социализационной воспроизводственных структур.

Література: 1. Грищенко А. А. Розвитие форм обмена, стоимости и денег / А. А. Грищенко. – К. : Основа, 2005. – 192 с. 2. Алешина И. В. Системний подхід к проблеме monetizatsii ekonomiki Ukrayni [Electronic resource] / I. V. Aleshyna. – Режим доступа : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/543/1/2007_21_32.pdf. 3. Kapitalizatsiia ekonomiki Ukrayni : nauk. dop. / za red. V. M. Gejtsia, A. A. Gritsenko. – K., In-t ekonomiki ta prohnozuvannia, 2007. – 220 c. 4. Bobukh I. M. Proporsii ta perspektivy formuvannia natsionalnoho bahatstva Ukrayni : monohrafia / I. M. Bobukh. – K. : NAN Ukrayni ; In-t ekonomiki ta prohnozuvannia, 2010. – 372 c. 5. Shumska S. C. Natsionalne bahatstvo: metodologichni pidkhody ta otsinky po Ukrayni / S. C. Shumska // Ekonomichna teoriia. – 2006. – № 4. – С. 62–76. 6. Natsionalne bahatstvo Ukrayni / za red. S. I. Drogunsova. – K. : RVPS Ukrayni, NAN Ukrayni, 2005. – 224 с. 7. Petryk O. I. Monetarna polityka Ukrayni v umovakh pryplivu kapitalu / O. I. Petryk // Strategiia monetarnoi polityki: problemy vybora ta zastosuvannia. – K., 2002. – С. 233–239. 8. Lukianenko I. G. Dinamichni makroekonometrichni modeli. Novyi kontseptualnyi pidkhid / I. G. Lukianenko. – K. : Vid. dim "KM Akademii", 2003. – 50 с. 9. Kotova Yu. V. Metodologichni peredumovy pobudovi modeli vzaimozv'isku protsesiv monetyzatsii, kapitalizatsii ta sotsializatsii natsionalnoi ekonomichnoi systemy / Yu. V. Kotova // Systemy obrobky informatsii. – 2012. – № 8(106). – С. 243–244.

References: 1. Gritsenko A. A. Razvitiye form obmena, stoimosti i deneg / A. A. Gritsenko. – K.: Osnova, 2005. – 192 p. 2. Aleshyna I. V. Sistemnyy podkhod k probleme monetizatsii ekonomiki Ukrayni [Electronic resource] / I. V. Aleshyna. – Access mode : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/543/1/2007_21_32.pdf. 3. Kapitalizatsiia ekonomiki Ukrayni : nauk. dop. / za red. V. M. Heitsia, A. A. Hrytsenko. – K. : In-t ekonomiki ta prohnozuvannia, 2007. – 220 p. 4. Bobukh I. M. Proportsii ta perspektivy formuvannia natsionalnoho bahatstva Ukrayni : monohrafia / I. M. Bobukh. – K. : NAN Ukrayni ; In-t ekonomiki ta prohnozuvannia, 2010. – 372 p. 5. Shumska S. S. Natsionalne bahatstvo: metodologichni pidkhody ta otsinky po Ukrayni / S. S. Shumska // Ekonomichna teoriia. – 2006. – № 4. – Pp. 62–76. 6. Natsionalne bahatstvo Ukrayni / za red. S. I. Drogunsova. – K. : RVPS Ukrayni, NAN Ukrayni, 2005. – 224 p. 7. Petryk O. I. Monetarna polityka Ukrayni v umovakh pryplivu kapitalu / O. I. Petryk // Stratehiia monetarnoi polityki: problemy vybora ta zastosuvannia. – K., 2002. – Pp. 233–239. 8. Lukianenko I. H. Dynamichni makroekonometrichni modeli. Novyi kontseptualnyi pidkhid / I. H. Lukianenko. – K. : Vid. dim "KM Akademii", 2003. – 50 p. 9. Kotova Yu. V. Metodologichni peredumovy pobudovi modeli vzaimozv'isku protsesiv monetyzatsii, kapitalizatsii ta sotsializatsii natsionalnoi ekonomichnoi systemy / Yu. V. Kotova // Systemy obrobky informatsii. – 2012. – No. 8(106). – Pp. 243–244.

Інформація об авторе

Котова Юлія **Владимировна** – аспірант кафедри економіческої теорії та економіческих методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (61002, Україна, г. Харків, вул. Мироносицька, 1, e-mail: kotova_j@bk.ru).

Інформація про автора

Котова Юлія **Володимирівна** – аспірант кафедри економічної теорії та економіческих методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (61002, Україна, м. Харків, вул. Мироносицька, 1, e-mail: kotova_j@bk.ru).

Information about the author

Yu. Kotova – postgraduate student of the Department of Economic Theory and Economic Methods of Administration of V. N. Karazin Kharkiv National University (1 Myronositska St., 61002, Kharkiv, Ukraine, e-mail: kotova_j@bk.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Попов А. Е.

Стаття надійшла до ред.
22.02.2013 р.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ УКРАИНЫ

УДК 339.5.01

Ким А. А.

Изучены тенденции и выявлена взаимозависимость между ВВП Украины и показателями внешней торговли. С помощью трендового метода составлена эконометрическая модель временного ряда трех показателей с использованием линейной функции, на основе которой построен прогноз показателей ВВП и внешней торговли до 2015 г. Определены особенности стратегии экспортной ориентации, реализуемой в Украине, выдвинуты предложения по переориентированию и модификации внешнеэкономической стратегии в сторону импортозамещения с помощью использования институциональных рыночных стимулов. В качестве перспективы дальнейшего исследования определены составление и рассмотрение альтернативных внешнеэкономических стратегий.

Ключевые слова: внешняя торговля, внешнеэкономическая стратегия, стратегия экспортной ориентации, стратегия импортозамещения, права собственности, трансакционные издержки, институциональный подход.

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

УДК 339.5.01

Ким О. О.

Вивчені тенденції й виявлено взаємозалежність між ВВП України та показниками зовнішньої торгівлі. За допомогою трендового методу складено економетричну модель тимчасового ряду трьох показників із використанням лінійної функції, на основі якої побудовано прогноз показників ВВП і зовнішньої торгівлі до 2015 р. Визначено особливості стратегії експортної орієнтації, яка реалізується в Україні, висунуто пропозиції щодо переорієнтації та модифікації зовнішньоекономічної стратегії в бік імпортозаміщення за допомогою використання інституційних ринкових стимулів. Як перспективу подальшого дослідження визначено складання і розгляд альтернативних зовнішньоекономічних стратегій.

Ключові слова: зовнішня торгівля, зовнішньоекономічна стратегія, стратегія експортної орієнтації, стратегія імпортозаміщення, права власності, трансакційні витрати, інституційний підхід.

FORMING THE UKRAINIAN FOREIGN TRADE STRATEGY: INSTITUTIONAL ISSUES

UDC 339.5.01

A. Kim

The trends and relationship between indicators of Ukraine's GDP and foreign trade are studied. The time-series econometric model of the three indicators is composed with the trend method, using a linear function, based on which the forecast of GDP and foreign trade by 2015 is made. The features of export-oriented strategy, implemented in Ukraine, with proposals to reorient and modify foreign policy towards import substitution through the use of institutional incentives are defined. The prospect of further research of a foreign trade strategy is the development and examination of alternative strategies.

Keywords: foreign trade, foreign trade strategy, export-oriented strategy, import-substitution strategy, property rights, transaction costs, institutional approach.